

Crna Gora
Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

**Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije
upravljanja hemikalijama 2024-2026. godina, za 2024. godinu**

april 2025. godine

SADRŽAJ:

Spisak skraćenica:	3
UVODNI REZIME	4
INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA I PRATEĆIH INDIKATORA UČINKA	6
Operativni cilj 1: Poboljšana harmonizovanost propisa u oblasti upravljanja hemikalijama i povezanim oblastima sa relevantnim odredbama pravne tekovine EU	6
Operativni cilj 2. Unaprijeđeni administrativni i stručni kapaciteti za implementaciju propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima	7
Operativni cilj 3. Obezbeđeni funkcionalni IT alati za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima.....	9
Operativni cilj 4. Poboljšano upravljanje rizikom od hemikalija i proizvoda koji ih sadrže	10
TABELA 1 – TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE	13
PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA	34

Spisak skraćenica:

- AZŽS** - Agencija za zaštitu životne sredine
BPR - Uredba EU br: 528/2012 o biocidnim proizvodima
CETI - D.O.O. Centar za ekotoksikološka ispitivanja
CLP - Uredba broj 1272/2008 koja se odnosi na klasifikaciju, označavanje i pakovanje supstanci i smješa
CPX - Vježba komandnog mjesta (Command Post Exercise)
ECHA - Evropska Agencija za hemikalije
EU - Evropska unija
EK - Evropska komisija
IUCLID - Internacionalna uniformna baza podataka o hemijskim informacijama (International Uniform Chemical Information Database)
IPA - Instrument za pretpristupnu pomoć
MERS - Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
MUP - Ministarstvo unutrašnjih poslova
NIP - Nacionalni plan implementacije
PCB - Polihlorovani bifenili
PIC - Postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja
PMF - Prirodno matematički fakultet
POPs - Dugotrajne organske zagađujuće supstance
REACH - Uredba EU br. 1907/2006 o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju hemikalija
SZB - Sredstva za zaštitu bilja
TAIEX - Kancelarija za tehničku pomoć i razmjenu informacija
UNDP - Program Ujedinjenih nacija za razvoj
UBHVFP - Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
UIP - Uprava za inspekcijske poslove

UVODNI REZIME

Nacionalna strategija upravljanja hemikalijama za period 2024-2026. godine, na bazi opsežne analize postojećeg stanja, utvrđuje glavne strateške pravce i mjere za unaprijeđenje upravljanja hemikalijama u Crnoj Gori, uzimajući u obzir realizaciju i učinak istoimene strategije za prethodni četvorogodišnji period i potrebu za nadogradnjom postojećeg sistema, kao i daljim usaglašavanjem sa pravnom tekovinom Evropske unije.

Opšti strateški cilj koji se želi postići strategijom je: Unaprijeđeno upravljanje hemikalijama i smanjen rizik od opasnih hemikalija i proizvoda koji ih sadrže. Navedeni cilj će se postići kroz ostvarivanje sljedećih operativnih ciljeva:

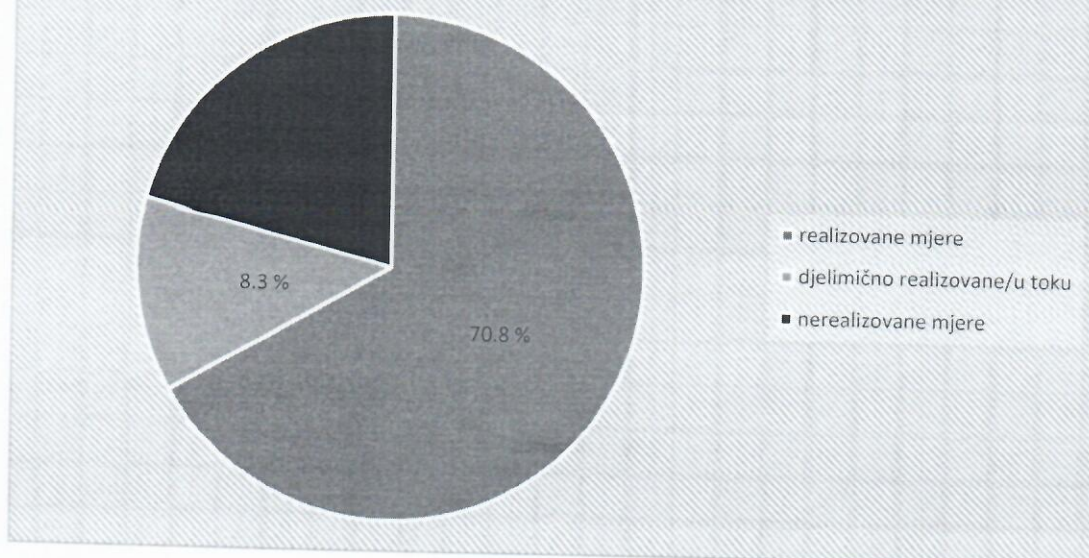
- Poboljšana harmonizovanost propisa u oblasti upravljanja hemikalijama i povezanim oblastima sa relevantnim odredbama pravne tekovine EU;
- Unaprijeđeni administrativni i stručni kapaciteti za implementaciju propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima;
- Obezbijeđeni funkcionalni IT alati za upravljanje podacima o hemikalijama i biocidnim proizvodima;
- Poboljšano upravljanje rizikom od hemikalija i proizvoda koji ih sadrže.

Utvrđen je i prateći Akcioni plan koji sadrži ukupno 24 aktivnosti koje treba realizovati u planiranom periodu, kako bi se unaprijedilo upravljanje hemikalijama u Crnoj Gori. Predviđeno je da se Akcioni plan realizuje u dvogodišnjem periodu, a da se potom izvrši analiza ostvarenih rezultata i po potrebi izvrše prilagođavanja daljih aktivnosti radi postizanja što boljih efekata u pogledu ostvarivanja ciljeva utvrđenih strategijom. Realizacijom planiranih aktivnosti osiguraće se efikasnija primjena propisa i mjera za smanjenje rizika od opasnih hemikalija i proizvoda koji ih sadrže, te doprinijeti boljoj zaštiti zdravlja ljudi i životne sredine u skladu sa principima i standardima preuzetim iz EU, kao i povećanju konkurentnosti crnogorske privrede. Strategijom je predviđeno da se u određene aktivnosti, pored nadležnih organa kao nosioca aktivnosti, uključe i drugi akteri, poput naučno-istraživačkog i civilnog sektora, PKCG i dr.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja hemikalijama 2024-2026. godine, za 2024. godinu, ima za cilj da informiše o aktivnostima realizovanim ili predviđenim za realizaciju za vremenski period od januara do decembra 2024. godine, stepenu realizacije i da pruži smjernice za efikasnije sprovođenje u narednim godinama.

U toku analize, za 2024. godinu utvrđeno je da je od predloženih 24 mjera **realizovano 17, djelimično su realizovane 2 mjere, dok nije realizovano 5 mjera (grafik 1)**. Drugim riječima, u izvještajnom periodu 70.83% mjera je realizovano, 8.3% djelimično realizovano, a 20.83% nije realizovano.

Grafik 1. Realizacija mjera u 2024. godini

U okviru **operativnog cilja 1** fokus je na usklađivanju nacionalnih propisa sa pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja hemikalijama i povezanim oblastima. Glavni pokazatelj učinka je stepen harmonizacije propisa, koji je povećan sa 75% na 80%, uz cilj da dostigne najmanje 85%. U prethodnom periodu realizovane su aktivnosti koje uključuju:

- Dalje usklađivanje Zakona o hemikalijama i Zakona o biocidnim proizvodima sa relevantnim EU regulativama (REACH, CLP, BPR, PIC, POPs).
- Donošenje pravilnika u skladu s EU standardima o hemikalijama, biocidima, pesticidima, đubrivima i otpadom koji sadrži živu i POPs.
- Usklađivanje propisa koji se odnose na igračke i druge proizvode s hemikalijama.

Sve planirane aktivnosti za 2024. godinu su realizovane, a buduće izmjene će pratiti dalja ažuriranja na EU nivou. Finansiranje se odvija u okviru redovnih aktivnosti nadležnih institucija.

Operativni cilj 2 fokusira se na unapređenje administrativnih i stručnih kapaciteta za implementaciju propisa o hemikalijama i biocidnim proizvodima. Ključni indikatori uključuju povećanje broja zaposlenih na poslovima upravljanja hemikalijama i biocidima u nadležnim institucijama, te obuku stručnjaka za procjenu rizika. Broj zaposlenih u Agenciji za zaštitu životne sredine (AZŽS) i Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) nije povećan. Organizovana je studijska posjeta Hrvatskoj za inspektore, što je doprinijelo razmjeni znanja i unapređenju inspekcijskog nadzora. Institut za javno zdravlje Crne Gore (IJZCG) pridružio se inicijativi PARC, koja omogućava bolju procjenu rizika od hemikalija na EU nivou. Izrađen je predlog projekta za osnivanje Centra za kontrolu trovanja, i istim je aplicirano za sredstva kod Globalnog okvira za hemikalije. Nije bilo podnešenih zahtjeva za ocjenu tehničkog dosijea biocida, što ukazuje na potrebu za informativnim kampanjama za proizvođače i uvoznike. Pripremljene su smjernice za implementaciju međunarodnih konvencija (Bazelska, Roterdamska, Stokholmska, Minamata), ali je potrebno raditi na njihovoj promociji i primjeni. Ukupno realizovana sredstva su bila iz TAIEX-20.000 €, GEF (UNDP)- 53.000 USD, a kroz IPA/ECHA je planirano 70.000 €, koje nijesu realizovane tokom 2024. godine. Od planiranih aktivnosti, realizovano je 4 aktivnosti, dok 3 nisu sprovedene, a jedna je u toku.

odredbe EU Uredbe o živi u dijelu koji se odnosi na otpad koji sadrži živu	25.09.2024) su donijeti sledeći pravilnici: • Pravilnik o sadržaju izvještaja o izvorima žive i načinu vođenja evidencije o skladištenju žive ("Sl list CG", br. 103/24 od 25.10.2024);	MPŠV-UBHVFP	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene i dopune akata
Aktivnost 1.4. Dalje usklađivanje Zakona o sredstvima za zaštitu bilja i podzakonskih propisa sa ažuriranim odredbama pravne tekovine EU o sredstvima za zaštitu bilja	Broj usvojenih propisa Usvojeno 11 propisa: 1. Višegodišnji program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2025, 2026 i 2027. godinu („Sl. list CG“ br. 96/2024) 2. Pravilnik o dopunama Pravilnika o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za										

[illegible]

Aktivnost 1.5. Usklađivanje Zakona o sredstvima za ishranu bilja i podzakonskih propisa sa važećom EU uredbom o đubrivima	Broj usvojenih propisa Usvojena su 2 propisa: 1. Program monitoringa karakteristika sredstava za ishranu bilja za 2024. godinu („Sl. List CG“, br.40/2024) 2. Program fitosanitarnih mjera za 2024. godinu („Sl. list CG“, br.32/2024)	MPŠV-UBHVFP	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene dopune akata
Aktivnost 1.6. Usklađivanje propisa o igračkama i drugih propisa kojima se utvrđuju liste supstanci koje su zabranjene ili ograničene u proizvodima koji sadrže hemikalije, sa ažuriranim odredbama EU propisa	Broj usvojenih propisa Usvojen 1 propis: Program mjera bezbjednosti i kvaliteta hrane i hrane za životinje za 2024.godinu („Sl. List CG“ i br.30/2024 i 55/2024)	MZ, MPŠV-UBHVFP	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U skladu sa izmjenama na EU nivou vršiti izmjene dopune akata
OPERATIVNI CILJ 2: UNAPRIJEĐENI ADMINISTRATIVNI I STRUČNI KAPACITETI ZA IMPLEMENTACIJU PROPISA O HEMIKAJIJAMA I BIOCIDNIM PROIZVODIMA										
Indikator učinka 1: Broj zaposlenih na poslovima upravljanja hemikalijama u nadležnim organima;										
Polazna vrijednost: AZŠS: 3 2 Ž 1 M	MERS: 2 2 Ž 0 M	Prelazna vrijednost: 3 Ž 2M Ostvarena vrijednost: 0	AZŠS: 5 2 Ž 1 M	MERS: 3	Ciljna vrijednost: AZŠS: 6 MERS: 3 3 Ž 3 M 2 Ž 1 M					

Aktivnost	Indikator rezultata	odgovorna institucija	Datum početka sprovođenja	Status realizacije	Planirani datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 2.1. Jačanje administrativnih kapaciteta u oblasti upravljanja hemikalijama	Broj zaposlenih u MERS na poslovima upravljanja hemikalijama (MERS sa 2 na 3) Nije bilo novo zaposlenih	MERS	I 2024	NEREALIZOVANA	IV 2025	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	U saradnji sa Ministarstvom finansija nadležnim institucijama razmotriti mogućnosti za dodatno kadrovsko jačanje, uključujući raspisivanje konkursa ili preusmjerenje postojećih resursa
Aktivnost 2.2. Jačanje administrativnih kapaciteta u oblasti upravljanja hemikalijama	Broj zaposlenih u AZŠ na poslovima upravljanja hemikalijama (AZŠ sa 3 na 6 zaposlenih) Nije bilo novo zaposlenih	AZŠ	I 2024	NEREALIZOVANA	IV 2025		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Preporučuje se nastavak jačanja administrativnih kapaciteta kroz dodatne obuke i specijalizovane treninge za zaposlene, kao i zapošljavanje dodatnog kadra prema potrebama sistema upravljanja hemikalijama.

										Također, važno je osigurati adekvatne resurse i tehničku podršku kako bi se unaprijedila efikasnost i sprovođenje propisa u ovoj oblasti
Indikator 2: Broj zaposlenih u nadležnim organima i/ili eksterno angažovanih stručnjaka koji su završili specifične kurseve za procjenu rizika od hemikalija i biocidnih proizvoda										
Polazna vrijednost 2022: 0Ž	Polazna vrijednost 2022: OM	I 2024	Prelazna 2024: IŽ	vrijednost	Prelazna 2024: IM	vrijednost	Ciljna vrijednost 2024: 5Ž	Ciljna vrijednost 2024: 5M	Ciljna vrijednost 2024:	
Aktivnost 2.3. Organizacija studijske posjete o principima inspeksijske kontrole i nadzora u EU u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima	5 učesnika na studijskoj posjeti u oktobru 2024. godine, koja je omogućila detaljno upoznavanje sa praksama inspekcije (Hrvatska) Studijska posjeta Hrvatskoj organizovana je radi prenošenja iskustava o kontroli i nadzoru u oblasti biocida u skladu sa praksom i principima uspostavljenim u EU kroz obuke inspektora čime je obezbijeđeno unapređenje	Inspekcija , UBHVFP, AZŠS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2024		20.000 IPA-ECHA ili TAIEX	20.000 TAIEX	TAIEX	Nastaviti sa organizacijama studijskih posjeta

Aktivnost 2.5. Procjena na osnovu podnešenog zahtjeva za ocjenu tehničkog dosijea	Nije podnešenih zahtjeva	AZŽS	II 2024	NEREALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Sredstva će se obezbijediti iz budžeta ili donatorskih fondova	Organizovati informativne kampanje i radionice za proizvođače i uvoznike biocidnih proizvoda kako bi bili upoznati s procedurama i zahtjevima za podnošenje tehničkog dosijea
Aktivnost 2.6. Izrada Predloga projekta u cilju uspostavljanja Centra za kontrolu trovanja, u skladu sa Uputstvom za kontrolu trovanja koje je u okviru Internacionalnog programa za hemijsku bezbjednost izradila SZO	Izrađen predlog projekta uspostavljanju Centra za kontrolu trovanja	MZ, IJZ	I 2024	REALIZOVANO	IV 2024		0.00€	0.00€	Dio redovnih radnih aktivnosti	Aplicirati sa predlogom projekta u cilju obezbjeđivanja sredstava za uspostavljanje istog
Aktivnost 2.7. Sprovesti analizu nedostataka i potreba vezanih za postojeće zakonodavstvo	Izrađena analiza	MERS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		9.000 USD	9.000 USD	GEF (UNDP)	Raditi na usklađivanju nacionalnih propisa sa zahtjevima Bazelske, Roterdamske, i Stokholmske

za potrebe sinergijske implementacije Bazelske, Roterdamske, Stokholmske i Minamata konvencije										Minamata konvencije, kako bi se osigurala njihova sinergijska primjena
Aktivnost 2.8. Izrada smjernica za implementaciju i izvještavanje ka Bazelskoj, Roterdamskoj, Stokholmskoj i Minamata konvenciji	Kroz projekat Jačanje sinergije između Bazelske, Stokholmske, Roterdamske i Minamata konvencije - pripremljena su: Uputstvo za implementaciju Bazelske konvencije, Uputstvo za upravljanje amalgamom, Uputstvo za POPs u e-otpadu, Uputstva za implementaciju Roterdamske i Minamatske konvencije i objavljeni na sajtu Agencije.	MERS, AZŽS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	44.000 USD	44.000 USD	GEF (UNDP)	Organizovati radionice i informativne kampanje kako bi relevantne institucije, privredni subjekti i stručna javnost bili upoznati sa novim uputstvima i njihovom primjenom	
CILJ 3 OBEZBIJEĐENI FUNKCIONALNI IT ALATI ZA UPRAVLJANJE PODACIMA O HEMIKALIJAMA I BIOCIDNIM PROIZVODIMA										
Indikator učinka 1: Broj prijava za upis u Registar hemikalija i /ili Registar biocidnih proizvoda primljenih u elektronskoj formi preko web-portala										
Polazna vrijednost: 0			Prelazna vrijednost: 2			Ostvarena vrijednost: 0			Ciljna vrijednost: 30	
Aktivnost	Indikator rezultata	odgovorna institucija	Datum početka	Status realizacije	Planirani datum	Novi rok za realizaciju	Planirana realizacija	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period

			sprovođenja		završetka	ciju (s obzirom na)	sredstva			
Aktivnost 3.1. Nabavka adekvatnih IT alata - softver i hardver, koji bi omogućili: adekvatno čuvanje i statističku obradu dostupnih podataka, online podnošenje prijave za upis u Registar, podršku za uspostavljanje sigurne veze sa EU bazama podataka	U Agenciji za zaštitu životne sredine u toku je nadogradnja softvera 3R za otpad u okviru kojeg je planiran i registar hemikalija i biocidnih proizvoda (automatizovan proces registracije u registar hemikalija).	AZŽS, MERS	IV 2024	DJELIMIČNO REALIZOVANO	IV 2025	/	130.000 € IPA	0.00	IPA	Osigurati redovno testiranje funkcionalnosti softvera 3R kako bi se identifikovale eventualne greške i prilagodile njegove mogućnosti potrebama korisnika. Proaktivno raditi na povezivanju sistema sa relevantnim evropskim bazama podataka kako bi se omogućila sigurna i efikasna razmjena informacija
Aktivnost 3.2. Organizacija seminara o korišćenju EU IT alata za upravljanje hemikalijama i biocidnim	4 učesnika na seminaru U saradnji sa Evropskom agencijom za hemikalije u okviru projekta	MERS, AZŽS, IJZCG, CETI, UCG	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025		20.000 €	0.00€	IOA-ECHA, ili TAIEX	Aplikirati za TAIEX studijsku posjetu za predstavnike Agencije za zaštitu životne sredine za upoznavanje sa

[illegible]

Aktivnost 4.1. Izrada, objavljivanje i promocija publikacija o potencijalnom prisustvu opasnih hemikalija u različitim proizvodima, povezanim rizicima i preventivnim mjerama, sa posebnim fokusom na osjetljive grupe	Na sajtu Agencije u helpdeska objavljeno je 4 publikacija	AŽS, UCG, CETI	MERS, IJZCG,	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Planirati i objavljivati nove publikacije o opasnim hemikalijama u proizvodima, sa posebnim fokusom na aktuelne teme i najnovija naučna saznanja.
	Objavljena publikacija	UIP, MZ, IJZCG		I 2024	NEREALIZOVANO	IV 2025	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta CG – nijesu potrebna dodatna sredstva	U cilju unapređenja bezbjednosti proizvoda i informisanja potrošača, preporučuje se da relevantne institucije u Crnoj Gori, poput IJZCG, razmotre mogućnost objavljivanja statističkih podataka o neusaglašenosti proizvoda u pogledu hemijskog sastava, na osnovu
Aktivnost 4.2. Objavljivanje statističkih podataka koji kvalitativno i kvantitativno prikazuju stepen neusaglašenosti i različitih proizvoda u pogledu hemijskog sastava na osnovu rezultata sprovedenih lab. ispitivanja										

Aktivnost 4.3. Organizacija seminara za privredu o rizicima od SVHC i drugih veoma opasnih hemikalija, kao i o značaju uvođenja bezbjednijih alternativa i potpunog usklađivanja poslovanja sa zahtjevima pravne tekovine EU	TAIEX pomoći (Tehnička pomoć i razmjena informacija sa državama članicama Evropske unije). radionica za uvoznike hemikalija u novembru 2024. godine, čiji je cilj bio unapređenje administrativnih kapaciteta za praćenje i nadzor uvoza hemikalija.	PKCG, MERS, AZŽS	I 2024	REALIZOVANO	III 2025	20.000 €	20.000 €	TAIEX	sprovedenih laboratorijskih ispitivanja. Neophodno je nastaviti sa radionicama
Aktivnost 4.4. Izrada nacionalnog profila izloženosti azbestu	Izrađen nacionalni profil izloženosti (usvojen na Vladi 16. januara 2025)	MERS, AZŽS, IJZCG, MRSS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	20.000 €	4.000 €	Sredstva obezbijedena iz budžeta	Implementirati aktivnosti definisane Akcionim planom
Aktivnost 4.5. Edukacija o mjerama zaštite i zdravlja na radu koje doprinose smanjenju izloženosti azbestu iz dotrajalih proizvoda	Broj učesnika na edukacijama Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga je u periodu važenja predmetnog strateškog dokumenta, radilo na	MRSS	I 2024	REALIZOVANO	IV 2025	0.00€	0.00€	Sredstva će se obezbijediti iz budžeta ili donatorskih fondova	Nastavak i proširenje edukacija o mjerama zaštite i zdravlja na radu u saradnji sa Institutom za javno zdravlje, sa fokusom na praktične smjernice za sigurno rukovanje

	zaštite i zdravlja na radu, nadzora, i samih nosioca. Takođe, u sklopu projekta koji je realizovan u više faza i koji je obuhvatio četiri regionalne radionice na temu "Edukacija o aktuelnim temama u ZZNR", govorilo se o mjerama zaštite i zdravlja na radu koje doprinose smanjenju izloženosti azbestu, sa zaključcima da zajedničkim djelovanjem i usmjeravanjem pažnje na pojedinačne i grupisane grane privrede, možemo približiti značaj ove teme poslodavcima i zaposlenim i obezbijediti veću implementaciju propisa iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.							
Indikator učinka 2: Količina zastarijelih hemikalija koje su uskladištene u industrijskim objektima u Crnoj Gori								

Polazna vrijednost: ~110t		Prelazna vrijednost: ≤60t Ostvarena vrijednost: 0				Ciljna vrijednost: ≤20t				
Aktivnost	Indikator rezultata	Odgovorna institucija	Datum početka sprovođenja	Status realizacije	Planirani datum završetka	Novi rok za realizaciju (s obrazloženjem)	Planirana sredstva	Realizovana sredstva	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period
Aktivnost 4.6. Pojačana kontrola i nadzor postupanja sa zastarjelim hemikalijama u industrijskim objektima i praćenje njihovog zbrinjavanja i/ili prerade	Tokom 2024. godine nije vršen nadzor nad zaostalim hemikalijama u nekadašnjim industrijskim objektima. Sve hemikalije su bezbjedno uskladištene i onemogućen je pristup neovlašćenim licima. Nije bilo izvoza i/ili prerade zaostalih hemikalija.	MERS, inspekcija, MUP, vlasnici zastarjelih hemikalija	I 2024	NEREALIZOVANO	IV 2025		0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Preporučuje se sprovođenje redovnog nadzora nad zaostalim hemikalijama u nekadašnjim industrijskim objektima kako bi se osigurala njihova pravilna identifikacija, skladištenje i eventualno zbrinjavanje ili prerada. Takođe, potrebno je razviti plan za upravljanje ovim hemikalijama, uključujući mogućnosti izvoza ili prerade u skladu sa važećim propisima i ekološkim standardima

Aktivnost 4.7. Organizacija obuka za pripadnike operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, uz fokus na mjere zaštite i spašavanja od hemijskih rizika	Održana je obuka u okviru Nacionalnog centra za zaštitu i spašavanje u oktobru 2024. godine za 30 polaznika iz 19 opština u Crnoj Gori na temu reagovanja u slučaju HBRN akcidenta pri prevozu opasnih materija	MUP	I 2024	REALIZOVANO	IV 2024	/	0.00€	0.00€	Aktivnost pokrivena iz budžeta, nijesu potrebna dodatna sredstva	Preporučuje se nastavak organizacije obuka uz proširenje obuhvata tema, uključujući praktične simulacije intervencija u slučaju hemijskih akcidenata. Razmotriti mogućnost međunarodne saradnje i razmjene iskustava sa sličnim službama iz regiona radi unapređenja kapaciteta i usvajanja najboljih praksi.
--	---	-----	--------	-------------	---------	---	-------	-------	--	---

PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Za naredne faze sprovođenja Strategije upravljanja hemikalijama preporučuje se nastavak harmonizacije zakonodavstva sa relevantnim regulativama Evropske unije. Neophodno je uskladiti propise sa najnovijim izmjenama regulativa REACH, CLP, BPR i POPs, uz redovno praćenje izmjena na EU nivou i prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva. Takođe, potrebno je jačanje administrativnih kapaciteta kroz povećanje broja zaposlenih u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Agenciji za zaštitu životne sredine, uz sprovođenje stalnih obuka i stručnih usavršavanja za službenike. Kroz međunarodne projekte i saradnju sa institucijama EU i regionalnim partnerima treba omogućiti razmjenu znanja i prakse, čime bi se unaprijedio sistem upravljanja hemikalijama.

Nastaviti jačanje saradnje sa Evropskom agencijom za hemikalije (ECHA) i drugim relevantnim međunarodnim organizacijama koje pružaju tehničku pomoć i razmjenu iskustava. Kroz TAIEX i druge oblike tehničke pomoći, moguće je brzo implementirati najbolje prakse EU i povećati stručnost zaposlenih u Crnoj Gori. Preporučuje se nastavak participacije u inicijativama kao što je PARC, koja omogućava jaču saradnju u procjeni rizika od hemikalija.

Da bi se obezbijedila efikasna primjena novih propisa, Agencija za zaštitu životne sredine treba da ubrza implementaciju softverskih rješenja i unaprijedi infrastrukturu za digitalizaciju podataka o hemikalijama i biocidnim proizvodima. Planirano uvođenje automatizovanih sistema za registraciju, kroz nadogradnju softverskih alata (kao što je 3R za otpad), treba ubrzati kako bi se smanjili administrativni troškovi i ubrzali postupci.

Kako bi se efikasnije implementirali propisi, potrebno je poboljšati koordinaciju između različitih institucija, uključujući Agenciju za zaštitu životne sredine, Ministarstvo ekologije, inspeksijske službe i druge nadležne organe. Preporučuje se usklađivanje procedura i protokola za razmjenu informacija kako bi se obezbijedilo bolje praćenje usklađenosti i efikasniji nadzor.

Nastaviti jačati kapacitete inspeksijskih službi za sprovođenje nadzora u vezi sa hemikalijama i biocidnim proizvodima. Preporučuje se nastavak proaktivnog nadzora, kao i osiguranje potrebnih resursa za realizaciju inspekcija i laboratorijskih testova, posebno u segmentu tržišta hemikalija i biocidnih proizvoda, kako bi se osigurala njihova sigurnost i usklađenost sa propisima.

Podizanje svijesti i edukacija javnosti i privrede takođe treba da ostanu prioriteti. Nastavak objavljivanja edukativnih materijala na HelpDesku, organizacija radionica i seminara za industriju o obavezama usklađivanja sa EU regulativama, kao i sprovođenje nacionalne kampanje za informisanje građana o hemijskim rizicima u svakodnevnom životu, doprinijeli bi boljoj informisanosti i sigurnijem upravljanju hemikalijama.

Sprovođenjem ovih preporuka osiguraće se kontinuitet u unaprijeđenju upravljanja hemikalijama, čime će se smanjiti rizici po zdravlje ljudi i životnu sredinu, uz istovremeno jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta u Crnoj Gori.